

Čas - „generování“

Máme-li na mysli čas světa, pak musíme vzít na vědomí, že ten je založen především na „časování“ pravých událostí, které jsou schopny reagovat na jiné události (a tudíž schopny aktivity), jinými slovy na „časování“ subjektů nejrůznějších úrovní. „Světový čas“ není tedy žádná prázdná nádoba, v níž by se teprve mohlo něco dít, nýbrž je to propletenec jakýchsi časových polí, které kolem sebe vytváří každý aktivní subjekt (počínajíc nejnižšími událostmi, vybavenými reaktivitou). Svět sám není žádným subjektem, není „pravou událostí“, tj. nepředstavuje žádný jednotný proud dění, který snad jen my (lidé) uměle rozdělujeme na jednotlivé události (jak si to představoval Bergson). To také znamená, že světový čas není generován světem samým, nýbrž jenom vnitrosvětovými subjekty resp. jejich aktivitami. Jinou otázkou ovšem je, jak je takové generování obecného (světového) času vůbec možné: každý subjekt je událostí, tj. událostným děním. Subjekt toto své vlastní dění musí sám vykonávat, přesněji spoluvykonávat, musí se na něm aktivně podílet. Toto aktivní podílení subjektu na sebevykonávání (na vykonávání vlastního dění) má svůj vlastní čas, svou časovost, je tedy aktivním časováním (časením) subjektu. Směr (přesněji: základní směr) tohoto časování ovšem míří proti proudu všeobecného dění (jak jej běžně vidíme a chápeme), tj. nepřichází z minulosti (opět přesněji: pseudo-minulosti) v podobě „příčin“, aby se v podobě „následků“ zapsal do původně prázdné budoucnosti, nýbrž přichází z budoucnosti (která ještě není uskutečněna, ale není prázdná), aby se podílelo na uskutečnění něčeho, co skutečně být mohlo a mělo. Aby něco takového bylo možné, musí se základní pohyb subjektu v jeho sebevýkonu obrátit k něčemu ještě neuskutečněnému, co na jeho aktivitu čeká jako k němu (adresně) přicházející výzva. Směr přicházejících výzev je zřejmý: přicházejí z budoucnosti a směřují k určitým subjektům. Mají-li se tedy tyto subjekty s přicházejícími výzvami setkat, musí se základně a původně zaměřit na budoucnost, z níž ony výzvy přicházejí. Teprve jako výsledek (produkt) těchto aktivních odpovědí subjektů na z budoucnosti přicházející výzvy se činnost subjektů zarývá či zapisuje do toho, co zbylo z minulých aktivit mnoha jiných subjektů, tj. do určité části „světa“. Tím se každá subjektovní aktivita podílí na generování změn ve světě a ergo na „obecném čase“ (čase světa), který opět „proudí“ ve směru stejném, jaký charakterizuje onen „čas“ přicházejících (nepředmětných) výzev. Jen musíme stále pamatovat na to, že tento „obecný čas“ je časem odvozeným, závislým na aktivitě subjektů, jejichž základní časovost je opačného směru a bez jejichž aktivity by žádné světové dění nebylo možné.

(Písek, 050910-4.)